

Vlaams
Parlement

vergadering **C55 – OND7**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 6 december 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over aan onderwijs gerelateerde knelpunten in de kinderpsychiatrie - 219 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid op school - 265 (2012-2013)	5
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderwijs aan gedetineerden - 261 (2012-2013)	8
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevallen van seksueel misbruik in noodinternaat Den Heuvel - 294 (2012-2013)	11
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de samenwerking van het lokaal overlegplatform Brussel (LOP) met het Franstalig onderwijs - 298 (2012-2013)	14
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over kinderbijslag voor leerlingen ouder dan 18 in het dbso en het buso - 336 (2012-2013)	16
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stijgend aantal meldingen van discriminatie bij het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen - 255 (2012-2013)	18

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert**Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over aan onderwijs gerelateerde knelpunten in de kinderpsychiatrie - 219 (2012-2013)**

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, beste collega's, een K-dienst is een neuro-psychiatrische dienst die ofwel dringende hulp verschaft in een crisistoestand, ofwel observatie en actieve behandeling verleent. De doelgroep bestaat uit kinderen en jongeren met – een vermoeden van – een verstoorde of gestoorde ontwikkeling. Sinds 2002 worden subsidies toegekend om K-diensten in staat te stellen onderwijs te organiseren, op basis van het recht op onderwijs. In 2006 werden 257 kinderen en jongeren schools ondersteund tijdens hun langdurig verblijf in een kinderpsychiatrische setting. Ik weet niet hoeveel het er nu zijn.

Minister, in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van 2 januari 2012 over de K-diensten kondigde u aan dat een stuurgroep beleidsaanbevelingen zou formuleren op basis van een bevraging van de K-diensten en de For-K-diensten. U zou ook in het voorjaar van 2012 voorstellen tot oplossing voorleggen aan de Vlaamse Regering. U overwoog ook een overleg met de ministers van Justitie en Volksgezondheid.

Wat is nu het probleem? In de K-diensten vraagt men naar meer middelen, onder meer om in te zetten op het individuele aanbod voor de doelgroep. Vandaag is het voor een K-dienst heel moeilijk om een individueel aanbod te doen omdat de kinderen en de studierichtingen die zij volgden vooraleer zij in de kinderpsychiatrie terechtkwamen, heel divers zijn. Ideaal zou zijn dat zij diezelfde studierichting kunnen voortzetten, maar het is soms heel moeilijk om dat te organiseren. Hierbij wil men vooral ook, net zoals in ziekenhuisscholen, samenwerken met thuishscholen. Dat is natuurlijk evident. Men wil ook investeren in de nazorg.

Deze bemerkingen worden ook bevestigd in het rapport dat door de onderwijsinspectie werd afgeleverd naar aanleiding van een inspectie op het onderwijsaanbod in de K-diensten in 2007. Daarbij werd nagegaan in hoeverre de K-diensten erin slaagden om hun doel te bereiken: een onderwijsaanbod op maat van de jongeren voorbereiden, in een traject gieten en evalueren.

Omdat ik deze doelgroep en de mensen die dat doen een zeer warm hart toedraag, maar ook vanuit de frustratie dat dit een van die diensten is die gekneld zitten tussen Onderwijs en Welzijn op het Vlaamse niveau en Volksgezondheid op het federale niveau, en dat de regelgevingen niet altijd goed op elkaar afgestemd zijn, heb ik enkele vragen.

Minister, wat is de stand van zaken van de stuurgroep? Welke beleidsaanbevelingen hebt u uiteindelijk geformuleerd en wat gaat u ermee doen? Welke voorstellen tot oplossing heeft de Vlaamse Regering geformuleerd als antwoord daarop? Wordt er overwogen om de tellingsdatum van 1 februari voor deze doelgroep flexibeler te hanteren zodat zij ook na februari nog kunnen inschrijven? Dat is een van hun vragen. Hebt u nog een overleg met de ministers van Volksgezondheid en Justitie gehad en gepland, zoals u had aangekondigd in het antwoord op die vorige vraag? Ten slotte moet ik zeker ook vragen of het mogelijk is om hun enveloppe te vergroten, want dat is een basisvraag: kunnen zij wat meer middelen krijgen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De stuurgroep is nog steeds aan het werk. Ik zal u een stand van zaken geven van wat zij gedaan hebben sinds de afronding van de bevraging van alle voorzieningen waar jongeren residentieel kunnen verblijven. Over het resultaat van deze bevraging gaf ik al meer toelichting in het antwoord van 2 januari 2012 op een schriftelijke vraag. Zoals toen gezegd heeft de stuurgroep, op basis van de conclusies van deze bevraging, een aantal aanbevelingen geformuleerd ten aanzien van de Vlaamse Regering. Op 20 april 2012 kwam de mededeling 'stand van zaken met betrekking tot de engagementen inzake het

recht op leren voor jongeren die (dreigen) uit de boot (te) vallen' bij de Vlaamse Regering. De verdere aanpak die in deze mededeling werd voorgesteld, kan onderverdeeld worden in drie clusters.

Eerste cluster: inzetten op een doorgedreven samenwerking tussen Onderwijs, Welzijn en Jeugd met het oog op het garanderen van het recht op leren binnen het reguliere onderwijs voor zoveel mogelijk jongeren. De stuurgroep zal verder uitklaren hoe bruikbare methodieken vanuit Welzijn en vanuit het jeugdwerk in Onderwijs kunnen worden geïmplementeerd, hoe onderwijs en hulpverlening beter kunnen worden afgestemd in concrete dossiers en hoe hulpverlening onder bepaalde voorwaarden en in combinatie met onderwijs ingezet kan worden. Op die manier willen we schooluitval voorkomen vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid.

Tweede cluster: komen tot een continuüm van trajecten op maat voor jongeren die toch tijdelijk uitvallen op school.

Derde cluster: uitklaren wie de regiefunctie moet opnemen om jongeren toe te leiden naar verschillende trajecten.

Momenteel is de stuurgroep volop bezig met het verder invullen van deze afspraken. Er werden vier focusgroepen georganiseerd: een rond goede praktijkvoorbeelden vanuit de scholen, een voor instanties met een regiefunctie, een met het oog op het verzamelen van goede praktijkvoorbeelden van trajecten op maat en ten slotte een rond de specifieke doelgroep tienerouders.

Ook werd het overleg met de onderwijskoepels gestart om zicht te krijgen op de concrete vraag en de nood naar al dan niet bestaande vormen van ondersteuning en samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn op systeemniveau. We bedoelen daarmee: schoolondersteunend en niet voor individuele casussen. En dit voor "jongeren die dreigen uit de boot te vallen". Dit overleg vond plaats op 18 oktober 2012 en werd bijgewoond door vertegenwoordigers van het gemeenschapsonderwijs (GO!), het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG), het Vlaams Ouderenoverlegkomitee (OOK), het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO), en de kabinetten en administraties van Onderwijs en Welzijn. Het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV) was verontschuldigd.

Het overleg met de onderwijskoepels was volledig te plaatsen binnen de eerste cluster: komen tot een doorgedreven samenwerking tussen Onderwijs, Welzijn en Jeugd in functie van het garanderen van het recht op leren binnen het reguliere onderwijs. Een volgend overleg, samen met Welzijn, had plaats op 27 november 2012. Dat is nog niet zo lang geleden. Het is de bedoeling van de deelnemers om in de loop van het schooljaar met concreet uitgewerkte afspraken naar buiten te komen.

Momenteel wordt binnen de stuurgroep ook voortgewerkt aan een concept voor het continuüm van trajecten op maat en voor de regiefunctie. In functie daarvan is onder meer beslist om de huidige time-outperiode met een jaar te verlengen en dus voorlopig geen nieuwe oproep te doen. De beslissing zal hopenlijk morgen door de Vlaamse Regering worden genomen.

Ook de vragen en knelpunten van de K-diensten passen in de uitwerking van deze tweede cluster. U moet dus nog een beetje geduld hebben, maar ik neem uw vragen over een meer flexibele teldatum zeker mee. In het kader van de engagementen met betrekking tot het onderwijs aan kinderen met een beperking zullen we nagaan hoe we het recht op onderwijs aan zieke kinderen kunnen verbeteren. Een aantal K-diensten hebben bijvoorbeeld de overstap gemaakt naar type 5, met alle voor- en nadelen die daaraan verbonden zijn. Ook de vraag naar een betere omkadering wordt in dat kader verder mee opgenomen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik dank u voor uw grondig antwoord en ook voor de goede visieontwikkeling Onderwijs-Welzijn. Ik begrijp dat we nog moeten afwachten waar in

het continuüm de plaats van de K-diensten zal zijn. Ik kan begrijpen dat een aantal K-diensten type 5 willen worden, maar het zou toch niet slecht zijn om na te gaan wat de beste ondersteuning is, hoe we die kunnen leveren en onder welke structuur.

Minister, ik zal u op het einde van het tweede trimester opnieuw een vraag stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid op school - 265 (2012-2013)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, naar aanleiding van het ongeluk dat onlangs gebeurde in het schoolpark van het instituut Horteco te Vilvoorde, dringen zich vragen op over de aansprakelijkheid van scholen, leerkrachten en leerlingen bij bepaalde werkzaamheden.

Iemand technische en praktische vaardigheden aanleren, kan enkel als men werkt met de toestellen en materialen die daarvoor nodig zijn. Leerlingen moeten er op een efficiënte en vooral veilige manier mee leren omgaan, en de leraar moet die vorming sturen. Verzekeringsmaatschappijen stellen dat de leraar moet 'handelen als een goede huisvader' maar wat daaronder verstaan moet worden, is niet steeds even duidelijk. Enkel verwijzen naar artikel 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek is niet altijd even duidelijk.

Minister, hoe moet een school de verantwoordelijkheid van de leerkracht in het 'handelen als goede huisvader' opvatten? De gewenste handelwijze uitschrijven in een protocol per praktijkhandeling is onmogelijk. Er is een verschil tussen initiatielessen en lessen waarin de leerling zijn kunnen perfectioneert of traint, en er is een verschil naargelang de leeftijd van de leerlingen. Het is evident dat er een groot verschil is tussen wat 14-jarigen en leerlingen in een zevende beroepsjaar moeten kennen en kunnen. Het lijkt vanzelfsprekend dat een leerkracht aanwezig is op de plaats van de praktijkoefening, maar zelfs daar kan betwisting over rijzen. Enkele voorbeelden: als in een atelier gewerkt wordt met verschillende machines, kan de leerkracht niet elke handeling op elke machine even nauwkeurig volgen. In een labo kan de leerkracht niet bij alle proefnemende leerlingen even dichtbij zijn om de werkzaamheden te volgen. Als verschillende leerlingen met de tractor werken, kan de leerkracht niet met elke tractor meerijden.

Zijn leerlingen, leerkrachten en school hoe dan ook verzekerd voor mogelijke ongevallen tijdens praktijklessen?

Moet een school bijkomende maatregelen nemen voor praktijkoefeningen op stageplaatsen buiten de school? Ik denk aan werkplekleerlingen en aan stages. Wat moet men op stages verstaan onder toezicht? Hoe ziet men hier het 'handelen als goede huisvader'?

Minister, welke visie wilt u ontwikkelen over verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid en de tendens naar inclusiever onderwijs? In het buitengewoon secundair onderwijs is de omkadering ruimer dan in het beroepsonderwijs, en de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid liggen anders bij sommige leerlingen met een karakteriële eigenaardigheid of een beperking.

Worden via de jaarverslagen van de comités voor preventie en bescherming op het werk (CPBW) gegevens verzameld over het totaal aantal incidenten en ongevallen tijdens praktijklessen op school? Zo ja, is er een evolutie merkbaar? Leiden incidentbesprekingen op de CPBW's tot aanpassing van de veiligheidsreglementen op school?

De heer Boudewijn Bouckaert: Als jurist vind ik dat een interessante problematiek.

Als ik het goed voorheb, zijn scholen en onderwijsinstellingen onderhevig aan de ‘samengestelde aansprakelijkheid’. Als een kind iets misdoet, dan is de school verantwoordelijk. Als een leerkracht iets misdoet, is de school ook aansprakelijk omdat de werkgever aansprakelijk is voor de fouten van zijn werknemers. Men laat het daar niet bij en alle scholen nemen een verzekering.

De initiële aansprakelijkheid voor de burgerlijke rechtbank wordt inderdaad beslist op basis van het foutcriterium ‘de goede huisvader’. Men moet gemiddelde zorg betonen en men drukt dat uit als ‘goede huisvader’. In de polissen van de verzekeringen geldt meestal een andere regeling: als men door de rechtbank schuldig wordt bevonden omdat men niet heeft gehandeld als een goede huisvader, dan neemt de verzekering dat over, tenzij in extreme gevallen – en dan hangt een beetje af van de polis – waar er sprake is van een opzet of een grove fout. De verzekering stelt dan een regresvordering in. Dan begrijp ik ook niet goed waarom het criterium van handelen als een goed huisvader hier primordiaal naar de leraar wordt toegeschoven. Normaal neemt de verzekering dat op zich, en is er maar sprake van het zelf betalen in zeer uitzonderlijke omstandigheden. Ik zou daar ook graag een antwoord op krijgen van de minister.

Minister Pascal Smet: Het schoolbestuur dient rekening te houden met de risico’s in de school. Aan de hand van een risicoanalyse ziet het schoolbestuur erop toe dat de nodige preventiemaatregelen worden genomen. Indien er toch een ernstig incident plaatsvindt, dan is het de rechtbank die oordeelt of de genomen voorzorgsmaatregelen volstonden. Bij betwisting zal de rechter rekening houden met de concrete omstandigheden. Ook de leeftijd van de leerlingen zal door de rechter mee in rekening worden gebracht. Het is daarom moeilijk om hierover in algemene zin een uitspraak te doen.

Omdat ik het echter wel noodzakelijk acht om hierover de nodige informatie te verstrekken heb ik samen met het Provinciaal Comité voor de bevordering van de arbeid Vlaams-Brabant op 8 november 2012 een studiemiddag georganiseerd te Asse. Deze studiedag behandelde het thema: ‘Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid in het onderwijs, en werd speciaal voor schoolbesturen georganiseerd. Tijdens deze studiedag werden toelichtingen gegeven door het departement Onderwijs en Vorming, de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) en een specialist van de Universiteit Antwerpen in aansprakelijkheidsrecht.

Scholen hebben geen volledige verzekeringsplicht. Toch hebben ze in de praktijk meestal een gecombineerde polis, waarbij burgerlijke aansprakelijkheid, ongevallen en rechtsbijstand van leraren en leerlingen verzekerd zijn. Het is aan het schoolbestuur hier actie te ondernemen. Zij zijn als werkgever verantwoordelijk voor het afsluiten van verzekeringen, zowel voor het personeel als voor de leerlingen. Ook in de Welzijnswet zijn leerlingen die een vorm van arbeid verrichten in het kader van hun opleiding, gelijkgestelde werknemers. Het is voor een school van het grootste belang om op een zorgvuldige manier de stageplaatsen voor hun leerlingen te kiezen. Het schoolbestuur moet ervoor zorgen dat men de risico’s kent op de stageplaats door bijvoorbeeld een bezoek te brengen aan het bedrijf waar de stage wordt aangeboden. Ook hier is het van belang de risico’s te inventariseren en de nodige maatregelen te nemen.

Ik kan in dat verband verwijzen naar de richtlijnen werkplekieren, die ik uitgaf in samenwerking met mijn federale collega Monica De Coninck, van de FOD WASO. Hier worden handvatten aangereikt voor het goed organiseren van werkplekieren. In deze richtlijnen worden ook de aandachtspunten in verband met uw vraag behandeld, mijnheer De Meyer. De leerlingen zijn, tijdens het werkplekieren, verzekerd via de verzekering van de onderwijsinstelling. De onderwijsinstelling dient daarbij, indien nodig, in een polisuitbreiding te voorzien die ook de risico’s dekt die voortvloeien uit onbekwaamheid, gebrek aan ervaring of nalatigheid van haar leerlingen, die zich zouden uiten onder de vorm van lichamelijke of materiële schade. Het schoolbestuur van een school voor buitengewoon onderwijs of voor

gewoon onderwijs dient altijd rekening te houden met de risico's in de school. De risico-analyse is een belangrijk element hierbij om al dan niet de nodige preventiemaatregelen te nemen. Indien er toch een ernstig incident plaatsvindt – en dit bevestigt de redenering die de voorzitter heeft gehouden –, dan is het de rechtbank die oordeelt of de genomen voorzorgsmaatregelen volstonden. Bij betwisting houdt de rechter uiteraard rekening met de concrete omstandigheden. Ook in het buitengewoon secundair onderwijs is het schoolbestuur verantwoordelijk voor het afsluiten van verzekeringen en moet de school op haar beurt op een zorgvuldige manier de stageplaatsen voor hun leerlingen kiezen.

Het is inderdaad zo, mijnheer De Meyer, dat alle werkgevers en schoolbesturen verplicht zijn een jaarverslag in te dienen bij FOD WASO. In dit verslag moet alle informatie over de veiligheid en gezondheid van de werknemers in de school opgenomen worden. Ik heb echter geen zicht op of dit al of niet gebeurt, omdat dit een federale materie is. De schoolbesturen als werkgever moeten hier actie ondernemen. Maar in het kader van de Commissie voor Preventie en Bescherming in het Vlaams Onderwijs, zal ik de vraag richten aan de FOD WASO om ons deze gegevens te bezorgen. In deze Commissie voor Preventie en Bescherming in het Vlaams Onderwijs kunnen deze gegevens dan verder worden bekeken en kan dan worden beslist of al dan niet verder acties worden ondernomen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, het initiatief van de studiedag waar u naar verwijst, is ongetwijfeld zeer zinvol. Anderzijds wil ik toch nog wel eens benadrukken dat er bij schoolbesturen en directies en zeker bij leerkrachten beroepspraktijk steeds een zeer grote bezorgdheid bestaat naar aanleiding van dergelijke ongevallen, om niet te zeggen enige ongerustheid naar hun verantwoordelijkheid als ze daar ooit mee geconfronteerd zouden worden.

Daarom wil ik u volgende suggestie meegeven. Misschien is het nuttig, nu het tijdschrift Klasse nog altijd bestaat, om leerkrachten eens uitvoerig te informeren over heel deze problematiek, zodat ze beter dan nu weten waar ze aan toe zijn. Met een studiedag bereik je een wel aantal mensen, maar uiteraard is dat aantal beperkt.

Minister, als u zegt dat men de risico's op stageplaatsen zeer goed moet inschatten is dat natuurlijk juist, maar ik geef u een voorbeeld. Iemand die in een zevende specialisatiejaar bouw zit, blijft natuurlijk niet alleen in het atelier, maar die gaat ook mee naar werkplaatsen waar effectief gewerkt wordt. Voor een leerkracht die de stageplaats opvolgt, is het onmogelijk is om vooraf naar elk van die werven te gaan. Als hij meerdere leerlingen begeleidt – wat steeds het geval is – kan hij evenmin elk van die stageplaatsen vooraf bezoeken. Ik geef een ander voorbeeld, dat van een leerling uit een zevende specialisatiejaar landbouw. Een leerkracht kan wel een landbouwbedrijf gaan bezoeken, maar kan niet elke stageplaats tot in detail kennen. In theorie klopt het dus misschien maar in praktijk is het iets moeilijker. De zorgen zijn terecht. Vandaar mijn pleidooi om de mensen die stageplaatsen bezoeken, leerlingen begeleiden en dat zo goed mogelijk willen doen, nog meer informatie te bieden.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb vernomen dat een verzekering niet verplicht is voor scholen.

Minister Pascal Smet: Neen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik kan me dat niet goed voorstellen. Scholen riskeren op drie vlakken aansprakelijkheid. Ze riskeren aansprakelijkheid voor een arbeidsongeval van hun werknemers. In het beroepsonderwijs is dat geen minimaal risico, daar kan het gevaarlijk zijn. Ze zijn aansprakelijk voor schade die leerlingen teweegbrengen aan derden. Dat is de samengestelde aansprakelijkheid in artikel 1384: de scholen zijn aansprakelijk voor wat hun leraren doen aan derden. Dat is hier het geval. Dat zit in datzelfde artikel.

Als de school daarvoor verzekerd is en de rechtbank stelt de school in fout, ze heeft dan niet gehandeld als een zorgzame huisvader, dan betaalt de verzekering. Dan is er geen probleem.

Zegt de rechter dat de leerkracht niet op alle stageplaatsen tegelijk kan zijn en dat hij beantwoordt aan de gemiddelde zorg, dan is er gewoonweg geen aansprakelijkheid en moet er ook niet betaald worden. Enkel in heel erge gevallen, zou de verzekering kunnen weigeren om kosten te dekken. Alles hangt dan toch af van een goede verzekering zodat de school en de leerkrachten rustig kunnen werken. (*Instemming van minister Pascal Smet*)

Verzekeringen werken met een bonus-malussysteem. Als er in een bepaalde school heel veel ongevallen gebeuren, zal de verzekeringspremie stijgen. Het is dan aan de directie om aan haar personeel te zeggen dat ze voorzichtiger moeten zijn.

Ons juridisch systeem is vrij goed, mijnheer De Meyer. Alles wordt goed ingedekt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderwijs aan gedetineerden
- 261 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Sinds 1 februari 2010 doet België een beroep op de gevangenis van Tilburg om er gedetineerden in onder te brengen. Op dit moment verblijven er ongeveer 650 gedetineerden. Federaal minister Turtelboom sloot hiervoor in 2009 een akkoord met Nederland voor drie jaar, met de mogelijkheid om een jaar te verlengen. Sinds 1 augustus 2012 is deze verlenging een feit. Minister Turtelboom sluit een verdere verlenging niet uit: "(...) dat hangt af van de snelheid waarmee de bouw van de gevangenissen vooruitgaat".

Voorlopig ziet het er niet naar uit dat de nieuwbouw op korte termijn voldoende capaciteit zal bieden om de overbevolking volledig in te perken.

Zoals u weet, zijn de Vlaamse onderwijsinstellingen niet bevoegd om een aanbod in Tilburg in te richten. Enkel via afstandsonderwijs is dit mogelijk. Nochtans is de vraag naar onderwijs, en volwassenenonderwijs in het bijzonder, erg groot. Meermaals signaleerden de Nederlandse leerkrachten in Tilburg dit probleem. Een detentieconsulent van de VDAB in Tilburg liet bij het begin van dit schooljaar nog weten dat er 120 gedetineerden op de wachtlijst staan voor een cursus NT2. Voor werkzoekende gedetineerden is dit problematisch, aangezien zij zonder het vereiste attest NT2 niet in een beroepsopleiding van de VDAB kunnen stappen. Het Comité tegen Foltering (CPT) van de Raad van Europa heeft in zijn rapport zeer duidelijk melding gemaakt van de problematiek en heeft erop gewezen dat daar het best werk van wordt gemaakt. Gedetineerden hebben ook recht op onderwijs en certificering waarmee ze een verder parcours kunnen afleggen.

Minister, zijn er tot op heden stappen ondernomen om verandering te brengen in deze situatie?

Is de Vlaamse Regering bereid om via een samenwerkingsakkoord met Nederland de Vlaamse beleidsdomeinen de bevoegdheid te geven om een aanbod te organiseren in Tilburg? Zo ja, op welke termijn zal dit gebeuren? Zo nee, welke stappen zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat de Vlaamse onderwijsinstellingen bevoegdheid krijgen om een aanbod in te richten? Ziet u andere mogelijkheden om de juiste voorwaarden te creëren voor de organisatie van een formeel Vlaams onderwijsaanbod in Tilburg? Zo ja, welke stappen zullen daarvoor worden ondernomen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Sinds de start van het verblijf van gedetineerden uit België in de gevangenis van Tilburg zijn er verschillende stappen ondernomen met betrekking tot het

probleem van het uitoefenen van Vlaamse bevoegdheden op Nederlands grondgebied. In eerste instantie heeft mijn administratie een juridisch onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om onderwijs in de gevangenis van Tilburg te kunnen organiseren. Daaruit is gebleken dat Vlaanderen in Tilburg zijn onderwijsbevoegdheid enkel zou kunnen uitoefenen op basis van een bilateraal verdrag tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Koninkrijk der Nederlanden. Momenteel laat de Grondwet immers niet toe dat de Vlaamse Gemeenschap onderwijs organiseert buiten het grondgebied van het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Alleen een dergelijk verdrag zou dat probleem kunnen oplossen.

Er is ook meteen aan de administratie Welzijn gevraagd om de problematiek van de hulp- en dienstverlening voor gedetineerden in de gevangenis van Tilburg op de agenda te plaatsen van de Vlaamse stuurgroep 'Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden'. Vanuit mijn administratie is daar aangedrongen op een spoedig overleg tussen de Vlaamse Gemeenschap en de federale minister van Justitie over dit thema. Wij hebben ook gepleit voor een oplossing via een verdrag.

In opvolging daarvan werd op volgende vergaderingen van deze stuurgroep gemeld dat er met betrekking tot de situatie van de gedetineerden in Tilburg regelmatig overleg plaatsvindt tussen de kabinetten van de Vlaamse minister bevoegd voor het welzijn en de federale minister van Justitie. Dat overleg heeft ertoe geleid dat er gezocht wordt naar individuele oplossingen door middel van transfers van Tilburg naar een gevangenis in Vlaanderen waar een onderwijstraject kan worden gevolgd. De overbevolking van onze gevangenissen en de veiligheidsaspecten bij overplaatsingen vormen daarbij echter knelpunten.

Het is juridisch niet mogelijk om via een samenwerkingsakkoord op regeeringsniveau de Vlaamse beleidsdomeinen de bevoegdheid te geven een aanbod te organiseren in Tilburg. Ik had zelf ook gedacht dat we dat wel pragmatisch konden aanpakken, maar dat bleek niet te lukken. Er is een verdrag nodig tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Koninkrijk Nederland. Een dergelijk verdrag vergt een instemming van het Vlaams Parlement.

De onderwijsoverheid in Vlaanderen is altijd vragende partij geweest om te werken aan de totstandkoming van een verdrag. Maar het is aan het beleidsdomein Welzijn, dat instaat voor de coördinatie van de Vlaamse hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, om hiertoe vanuit Vlaanderen initiatief te nemen, maar wegens de onduidelijkheid over de duurzaamheid van het verblijf van gedetineerden uit België in Tilburg is dit tot op heden niet gebeurd. Er is ook discussie over op federaal niveau, of die oplossing nu al of niet aangehouden zou worden. Om die reden is mijn collega nog niet tot een initiatief gekomen. De huurovereenkomst loopt einde 2013 af, en het is nog onduidelijk of deze overeenkomst verlengd kan worden.

De procedure voor zo'n verdrag duurt bovendien heel lang. Ik heb het zelf meegemaakt rond de herkenning van diploma's. Dat zal nu eindelijk landen, maar het is een hele lijdensweg geweest, zelfs al was er bereidwilligheid aan beide kanten om tot een verdrag te komen.

De enige andere mogelijkheid is te voorzien in een onderwijsaanbod door middel van afstandsleren. Vanuit Onderwijs investeren we al op verschillende manieren in de ontwikkeling van kwaliteitsvol afstandsonderwijs in Vlaanderen, met een specifieke focus op het onderwijs aan gedetineerden. Zo subsidieert mijn ministerie het project Toll-net, een netwerk van lesgevers, ICT-coördinatoren, directies en pedagogische begeleiders in de volwasseneneducatie. Binnen dat netwerk wisselen de leden ervaringen en kennis uit over e-leren en gecombineerd leren. Aan Toll-net is ook de specifieke opdracht gegeven om expertise op te bouwen inzake het afstandsleren voor gedetineerden en e-learning in gevangenissen te ondersteunen.

Een projectgroep over kwaliteitsvol afstandsleren binnen opleidingen of beroepsopleidingen van het volwassenenonderwijs, VDAB en SYNTRA hebben voor het werkingsjaar 2012-2013 een actieplan opgesteld met betrekking tot afstandsleren.

In het kader van de aanvullende financiering voor projecten die gericht zijn op het ontwikkelen van substantiële trajecten afstandsleren heeft een centrum voor volwassenenonderwijs

(CVO) voor het schooljaar 2012-2013 voor de uitwerking van de opleiding aanvullende algemene vorming in afstandsonderwijs voor gedetineerden 800 aanvullende leraarsuren ontvangen. Maar uiteraard zullen deze initiatieven pas op middellange termijn een oplossing kunnen bieden voor gedetineerden uit België die in de gevangenis van Tilburg verblijven.

Indien zou blijken dat het onderbrengen van gedetineerden uit België in een gevangenis buiten het grondgebied van het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een duurzaam karakter krijgt, dan zal er vanuit mijn beleidsdomein opnieuw bij mijn collega aangedrongen worden op een structurele oplossing via een verdrag.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Minister Kathleen Helsen: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik begrijp eruit dat het niet eenvoudig is om voor de gedetineerden die daar op dit moment verblijven, een oplossing te vinden. Als het juridisch enkel mogelijk is via een verdrag en het onduidelijk is of het al dan niet voor een langere periode is, is het inderdaad maar de vraag of het zinvol is om het verdrag af te sluiten. Als het op langere termijn wel nodig is, is dat een piste die we zeker moeten overwegen.

Een andere manier om tegemoet te komen aan de onderwijsnoden van deze mensen is afstandsleren. Ik begrijp dat dat voor de mensen die in Tilburg zitten, nu nog geen effecten heeft. Ik maak mij zorgen om degenen die er nu en op korte termijn verblijven, omdat blijkt dat heel wat gedetineerden behoefte hebben aan onderwijs en scholing terwijl ze in de gevangenis verblijven. Het maakt hen immers sterker als ze de gevangenis verlaten. Nogal wat gedetineerden hebben weinig scholing achter de rug op het moment dat ze in de gevangenis terechtkomen. Via onderwijs in de gevangenis komen ze ertoe om bepaalde diploma's te halen, wat hen nadien veel meer mogelijkheden biedt op de arbeidsmarkt. We moeten dat echt ondersteunen. Zij vormen immers een groep die sowieso al niet gemakkelijk kansen krijgt. Een gebrek aan scholing verzwakt hen nog.

Ik begrijp heel goed dat het moeilijk is een juridisch correcte oplossing te vinden voor hen. Afstandsleren wordt momenteel nog niet toegepast. Er zijn gedetineerden bij die in een Vlaamse gevangenis een onderwijstraject waren gestart en die al bepaalde resultaten hadden behaald. Nu valt dat leertraject in Tilburg stil. Dat is natuurlijk niet wenselijk voor de mensen in kwestie en zeker niet voor het parcours dat ze nog moeten afleggen.

Minister, ik dring erop aan dat u een oplossing zoekt voor die mensen. We kunnen wel zeggen dat het er maar 650 zijn, maar het zijn wel heel kwetsbare mensen, zeker als ze de gevangenis verlaten. Met hun profiel zal het niet vanzelfsprekend zijn hen in te zetten op de arbeidsmarkt. Voor die kleine groep mensen moeten we toch inspanningen leveren. We moeten nagaan hoe we de kennis en vaardigheden die ze ontwikkelen, kunnen valoriseren als ze terug in Vlaanderen komen en een nieuwe weg proberen af te leggen. Daarom wil ik u vragen uit te zoeken wat mogelijk is, los van de juridische weg van het verdrag, wat de enige mogelijkheid is om het correct te doen.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Op het vlak van onderwijs is Nederland niet zomaar een buitenland. Er zijn heel wat verdragen en overeenkomsten, ik denk aan de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en dergelijke. Zijn daar geen mogelijkheden? Het is heel belangrijk dat mensen kansen krijgen tot studie en bijscholing, ook als ze gedetineerd zijn. Bestaat daar geen ruimte?

Minister Pascal Smet: Ja, maar dat zal niet omvat zijn in het akkoord dat de federale overheid heeft afgesloten met de Nederlandse overheid en met de gevangenis. Nederlanders een beetje kennende, zullen ze, als er zo'n systeem zou zijn en als ze daar al onderwijs willen organiseren, hun rekening wel sturen. Ik wil naar aanleiding van deze suggestie laten onderzoeken of dat eventueel kan, of we Nederland terugbetalen voor dat onderwijs. Dan zullen we middelen

moeten zoeken. Ik kan niet zeggen of dat al is onderzocht. Ik weet ook niet wat er allemaal in het samenwerkingsakkoord tussen de federale en de Nederlandse overheid staat voor het gebruik van die gevangenis, wat de voorwaarden zijn geweest. Ik zal laten onderzoeken of de Nederlanders tegen betaling les kunnen geven. Maar ik betwijfel of het kan op grond van de federale overeenkomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevallen van seksueel misbruik in noodinternaat Den Heuvel - 294 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, ik wil de collega's vragen om de stilte te bewaren in de commissie. Het is moeilijk voor mijn tolken om zich te concentreren als iedereen door elkaar praat. Dank u wel voor uw medewerking.

Onlangs konden we in de media lezen dat in de periode maart tot mei vorig jaar negentien klachten aan het licht kwamen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. De feiten speelden zich af in het internaat en opvangcentrum Den Heuvel te Leopoldsburg. De slachtoffers waren vooral jonge, kwetsbare leerlingen terwijl de daders oudere en puberende leerlingen waren.

Volgens voormalige medewerkers vonden deze feiten vooral plaats in het weekend en tijdens vakantieperiodes. De reden is dat tijdens die periodes een andere populatie jongeren in de voorziening verblijft, afkomstig uit verschillende internaten van het Gemeenschapsonderwijs (GO!). Daarnaast worden ze begeleid door andere personeelsleden dan die uit het internaat.

Ik ben me ervan bewust dat het om een heel complexe situatie gaat in de opvanginitiatieven, maar volgens het GO! is er in de andere drie noodinternaten geen weet van dergelijke feiten. Mij lijkt dat het echte knelpunt van het opvangcentrum Den Heuvel een gebrek aan professionalisme is bij de opvoeders en medewerkers. Zo was en is er blijkbaar geen enkele vorm van coördinatie tussen het opvangcentrum en de betrokken internaten met betrekking tot de kinderen en jongeren die er in het weekend en tijdens vakanties verblijven.

Verder blijkt er ook een probleem te zijn met toezicht, vooral 's nachts, deels wegens het tekort aan personeel, maar ook wegens het gebrek aan professionalisme bij de opvoeders die het blijkbaar niet nodig vinden hun taak ernstig uit te oefenen en liever gaan praten met collega's op een andere verdieping. Vandaar de beschuldiging van schuldig verzuim in hoofde van sommige opvoeders. Dat fantaseer ik niet zelf, dat hebben we kunnen vernemen uit de pers. Het valt te bekijken waar de grond van waarheid zit, maar ik wil toch meegeven dat enkele collega's andere collega's beschuldigen. Dat geeft een probleem in die internaten. Als collega's elkaar beschuldigen, dan is er iets aan de hand, veronderstel ik.

In reactie hierop liet u weten een uitvoerig rapport te hebben opgevraagd over die zaak. Het hoofd van het GO! liet weten ook een onderzoek door de onderwijsinspectie te hebben gevraagd. Minister, wanneer zult u het gevraagde rapport ontvangen? Wanneer zal het onderzoek door de onderwijsinspectie afgerond zijn? Zal dit alles bezorgd worden aan deze commissie voor bespreking? Zo ja, tegen wanneer denkt u dit te kunnen doen?

Zult u stappen ondernemen om ook in de andere noodinternaten van het GO! na te gaan of daar ook problemen waren met seksueel grensoverschrijdend gedrag?

U zegt acties af te wachten tot het rapport er is. Zult u in elk geval in verband met deze acties overleggen met minister Vandeurzen gezien de geplande overheveling van de noodinternaten naar het beleidsdomein Welzijn?

Den Heuvel zou regelmatig zijn gecontroleerd door de onderwijsinspectie. Hoe vaak is dat gebeurd en aan de hand van welke criteria? Wanneer was de laatste controle? Ook kreeg Den Heuvel twee jaar geleden een gunstig advies van de jeugdrechtbank en het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK). Op basis van welk onderzoek kreeg Den Heuvel dat gunstig advies en door wie?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Nadat ik heb gehoord wat er mogelijkwijs of effectief gebeurd is, heb ik uiteraard onmiddellijk de gedelegeerd bestuurder van het GO! om meer informatie gevraagd. Ik heb op maandag 19 november de chronologie van de door het GO! gezette stappen ontvangen. Het betreft een beknopt overzicht van de gezette stappen, waaruit blijkt dat onder meer het vertrouwensartsencentrum en professor Adriaenssens ingeschakeld zijn en dat de betrokken kinderen, slachtoffers en daders ondertussen zouden worden opgevolgd. Ik heb zelf naar aanleiding van dit overzicht bij mevrouw Verdyck van het GO! aangedrongen op een grondig onderzoek door de inspectie.

Voor een goed begrip is het nodig om eerst het kader te schetsen van de opdracht die aan de inspectie is gegeven. In de artikelen 55 tot en met 58 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 is opgenomen dat er op vraag van het GO! gerichte controles kunnen gebeuren door de onderwijsinspecties. Op basis van het verslag van de inspectie kan de gedelegeerd bestuurder, in een interne procedure van het GO!, ook handelingen stellen. U mag niet vergeten dat het GO! een autonome Vlaamse instelling is. Over de concrete wijze waarop onderzoeken voortkomende uit de artikelen 55 en 56 gebeuren, werd op 4 december 2006 het protocol ‘Tussentijdse inspectieonderzoeken in het kader van het beleidstoezicht in het GO!’ afgesloten tussen de voormalige minister van Onderwijs en de toenmalige afgevaardigd bestuurder. Dit protocol bevat nadere bepalingen voor de tussentijdse inspectieonderzoeken met betrekking tot de opdrachtschrijving, het deontologische kader, de samenstelling van het inspectieteam en de timing.

Het GO! heeft ondertussen inderdaad een dergelijke vraag tot onderzoek aan de onderwijsinspectie gesteld met betrekking tot het opvangcentrum in Limburg. Ze richten die vraag dus wel, op grond van het bijzonder decreet, aan de onderwijsinspectie en niet aan mij. Ik krijg er een kopie van ter informatie. Het onderzoek door de inspectie wordt conform het protocol schriftelijk bij de betrokkenen aangekondigd. Dat is ondertussen ook gebeurd, de aankondiging werd verzonden op 30 november 2012. Het onderzoek zal plaatsvinden tussen 3 december 2012 en 22 februari 2013. In het protocol wordt immers een termijn van drie maanden als ‘redelijk’ vooropgesteld. De concrete data van het bezoek worden door het inspectieteam in afspraak met de directie van de school vastgelegd.

Wat een eventuele bespreking van het tussentijds inspectiebezoek in het parlement betreft, moeten we voorzichtig zijn. Het gaat over gevoelige dingen en we moeten tegen elke prijs de privacy van de betrokken minderjarigen en de betrokken personeelsleden beschermen. Doordat het een onderzoek is in één voorziening zijn personen, ook al anonimiseren we de teksten, herkenbaar.

Als uit het inspectiebezoek zaken naar voren komen die niet door de beugel kunnen, moeten daar de gepaste maatregelen voor getroffen worden. Maar dat is de bevoegdheid van het GO!. Indien er al gerechtelijke of tuchtrechtelijke procedures lopen, moeten we daarin ook niet interfereren, we moeten die procedures respecteren en hun gang laten gaan.

Ik zeg nog even ter aanvulling dat de onderwijsinspectie hierbij betrokken wordt, maar dat ik vind dat ook de zorginspectie daarheen moet gaan. Dat vindt ook minister Vandeurzen.

In ieder geval heeft het GO! in zijn juridisch cahier van 2011 al stappen gezet om de internaatswerking te optimaliseren. Dat juridisch cahier bevat onder meer een bepaling van het maximumaantal internen per begeleider, richtlijnen voor opvoeders die op stap gaan met een leefgroep, en er is aandacht voor activiteiten zonder toezicht, camerabewaking, drugs en

alcohol, gsm-gebruik, relationele en seksuele vorming, seksueel grensoverschrijdend gedrag en gezagsrelaties. Het GO! heeft ook een model van internaatsreglement opgesteld. En men werkt in het kader van de preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag met het vlaggensysteem van Sensoa.

Natuurlijk is een grondige evaluatie nodig en lijkt het mij ook wenselijk – zoals ik samen met minister Vandeurzen in de gezamenlijke commissie heb gezegd – dat de evaluatie en de inspectie zich niet beperken tot het betrokken opvangcentrum, maar dat ze het best kunnen worden uitgebreid naar de andere opvangcentra, al was het maar als preventieve maatregel.

Daarom heb ik er, in eerste instantie vriendelijk, bij de gedelegeerd bestuurder op aangedrongen dat de vraag niet zou beperkt blijven tot het ene opvangcentrum – want de wet stelt dat zij in theorie de vraag moeten stellen – en ook niet tot de onderwijsinspectie alleen. Men zal dit nu in het GO! opnemen, en we zullen de beslissing van het GO! afwachten om te zien of ik samen met minister Vandeurzen ter zake al dan niet bijkomende maatregelen moet nemen. Ik hoop dat het GO! de juiste beslissing neemt.

Een dergelijke gemeenschappelijke inspectieronde kan niet alleen belangrijke informatie opleveren als nulmeting voor de transitie, maar kan ook verder de noden op korte en lange termijn objectiveren en een belangrijke insteek zijn voor het ‘outreaching’ aanbod dat op korte termijn vanuit Welzijn moet worden aangeboden.

Er zijn dus wel al schooldoorlichtingen geweest van Den Heuvel. Dat gebeurde in het schooljaar 2006-2007 voor het buitengewoon basisonderwijs, en in het schooljaar 2010-2011 voor het buitengewoon secundair onderwijs. Beide schooldoorlichtingen waren zeer positief. Ik kan u verwijzen naar de website met de resultaten van de inspecties en de gebruikte methoden. Nogmaals, het internaatsgedeelte en het opvangcentrum vallen momenteel echter buiten de scope van de onderwijsinspectie. Ze vallen onder de verantwoordelijkheid van GO!.

Ik heb in de pers – in het Belang van Limburg van 17 november 2012 – ook gelezen over “een gunstig advies van de jeugdrechtbank en het vertrouwenscentrum kindermishandeling”. Ik heb geen weet van dergelijke adviezen of ze zijn in ieder geval niet in ons bezit. De vraag kan misschien gesteld worden aan het GO!. Als ze er zijn, zal de onderwijsinspectie ze uiteraard onderzoeken in het kader van het tussentijds inspectieonderzoek.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

We moeten dus het resultaat van de onderwijsinspectie en de zorginspectie afwachten. Ik heb begrepen dat de zorginspectie ook betrokken zal worden en dat u alleszins een hint hebt gegeven aan mevrouw Verdyck om ook de andere drie noodinternaten door te lichten.

Ik heb het verslag van de doorlichting van Zonneweelde in Lommel in 2011 gelezen. Het is wel gunstig, maar niet helemaal gunstig. Voor de opleidingsvorm 2 was het gunstig, voor de opleidingsvorm 3 was het deels gunstig. Ik heb begrepen dat eraan wordt gewerkt en dat de focus op de school ligt en niet op de internaten. Dat betekent dus dat het internaatgedeelte nooit echt is geïnspecteerd, of hoe moet ik dat begrijpen?

Minister Pascal Smet: Inderdaad.

Mevrouw Helga Stevens: Dat verklaart misschien voor een deel waarom het zover is kunnen komen. Ik zal dit dossier zeker blijven opvolgen.

Ik heb begrepen dat het GO! werk maakt van een soort deontologische code.

Minister Pascal Smet: Die is er al.

Mevrouw Helga Stevens: Waar kan ik die vinden?

Minister Pascal Smet: Mevrouw Stevens, ik denk dat u best eens met mevrouw Verdyck een afspraak maakt, omdat ik anders de ‘woordvoerder’ van het GO! wordt. Inhoudelijke vragen

kunnen door het betrokken parlementslid rechtstreeks met de afgevaardigd bestuurder worden besproken. Dat lijkt me evident.

Mevrouw Helga Stevens: Als dat mag, ben ik bereid dat te doen.

Minister Pascal Smet: Als parlementslid mag u zeer veel.

Mevrouw Helga Stevens: Ik wist niet dat het kon, maar ik zal het met veel plezier doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de samenwerking van het lokaal overlegplatform Brussel (LOP) met het Franstalig onderwijs - 298 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, minister, collega's, het lokaal overlegplatform Brussel (LOP) wil dat er een nauwere samenwerking komt tussen het Nederlandstalig en het Franstalig onderwijs. Daartoe heeft het LOP een brochure uitgewerkt 'Kijk over de muur' met meer informatie over de beide onderwijssystemen. Ze gaan dieper in op een aantal elementen zoals inschrijvingsprocedures, vrije dagen enzovoort.

Hoewel heel wat Franstalige en Nederlandstalige scholen zich in elkaars buurt bevinden of zelfs een gemeenschappelijke speelplaats delen, is de samenwerking tussen de twee onderwijssystemen beperkt. Dat is een vaststelling. Het LOP Brussel vindt trouwens ook dat het Nederlandstalig onderwijs in onze hoofdstad zaken kan leren of overnemen van het Franstalig onderwijs, bijvoorbeeld het immersieonderwijs.

Het uitgangspunt is eigenlijk heel eenvoudig. Er worden twee elementen samengevoegd. Er is de internationale en meertalige context van Brussel, wat op zich opportuniteiten biedt zoals talen aanleren. In die meertalige omgeving zijn er twee onderwijssystemen die volledig uitgebouwd zijn met een eigen logica. Die systemen functioneren parallel aan elkaar. Wij kennen één systeem veel beter dan het andere. Als we die twee puzzelstukken samenleggen, dan is de vraag of de scholen de opportuniteiten benutten die zich kunnen aandienen en die voortkomen uit de meertalige omgeving en uit de twee volledig uitgebouwde onderwijssystemen.

Minister, hoe evalueert u deze brochure en deze stap van het lokaal overlegplatform? Denkt u specifiek aan een bepaalde partner aan Franstalige kant met wie het Brussels Nederlandstalig onderwijs zou kunnen samenwerken? Gaat u akkoord met het uitgangspunt dat er meer samenwerking moet komen? Kunt u een overzicht geven van de huidige samenwerking tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap? Kunt u een stand van zaken geven van het akkoord met de Franse Gemeenschap rond de uitwisseling van leerkrachten? Het is een interessant project dat een aantal jaren geleden een goede start heeft genomen en dan wat is stilgevallen. U wilde zelf opnieuw de motor op gang krijgen door de hernieuwing van een aantal afspraken.

Ik vroeg me eigenlijk af hoe het vandaag zit met het dossier van de uitwisseling van de leerkrachten tussen de Franstalige en Nederlandstalige scholen. Het LOP zelf gaf het immersieonderwijs aan. We hebben bij de bespreking van uw talennota een tijdje geleden in deze commissie heel boeiende discussies gehad over het fameuze CLIL-thema (Content and Language Integrated Learning), en ik vroeg me af hoe het vandaag zit met de uitvoering van dat thema, dat een van de interessantste elementen was in de talennota van de Vlaamse Regering.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel: Minister, ik deel de bekommernis van mijnheer Delva, en ik ben blij dat hij de vragen stelt. Ik zal de vragen niet herhalen, want veel nauwkeuriger kunnen ze

niet gesteld worden. Ik vraag me af waarom, en hoe die brochure er plotseling gekomen is, hebt u een idee wie daar vragende partij voor was? Het is een oud zeer dat de taskforce onderwijs op beleidsniveau geen al te miraculeuze resultaten geboekt heeft. U bent daar net als ik teleurgesteld over, en we hebben daar al vaak over gesproken in de commissie en los van de commissie, vooral dat de taskforce onderwijs langs Franstalige zijde op niet al te veel enthousiasme kan rekenen. Wij betreuren dat, en misschien kan een goede samenwerking een win-winsituatie opleveren voor alle onderwijsinstellingen, welke taal ze ook hanteren. Misschien als het niet anders kan, moet die samenwerking bottom-up komen, in plaats van top-down? Ook ik zou graag van u horen hoe u hier tegenover staat.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het LOP heeft het initiatief genomen, en ik vind het een goed initiatief: er is medewerking met de schooldirecties die ook contacten hadden met de Franstalige schooldirecties, met de toezichtscel schoolverzuim van de gemeente Brussel en Anderlecht, met de stad Brussel en de gemeente Anderlecht, met de pedagogische cel van de gemeente Molenbeek, met het steunpunt schoolaanvragen van de gemeente Anderlecht en met de vakbondorganisaties die hiervoor ook hun Franstalige collega's aanspraken.

Het is de autonomie van het LOP om een dergelijke informatiebrochure op te stellen, om aan informatie-uitwisseling te doen, om tot een betere aanpak en kennis van elkaars onderwijs te komen. Dit lijkt mij een interessant initiatief dat men alleen maar kan toejuichen. De samenwerking met de Franse Gemeenschap heeft vooral betrekking op de leerplichtcontrole, een bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor het Nederlandstalig onderwijs, en van de Franse Gemeenschap voor het Franstalig onderwijs. In Vlaanderen en Wallonië is het vrij gemakkelijk, in Brussel is het ingewikkelder omdat de leerling door de mazen van het net kan glippen als het niet wordt gecontroleerd. In Vlaanderen en Wallonië kan men dit doen door gewoon een lijst te vergelijken van leerplichtige leerlingen en een lijst van leerlingen die ingeschreven zijn in een school of een huisonderwijs. Een 'gemeenschappelijke leerplichtcontrolecel' van de Vlaamse en Franstalige onderwijsministeries werkt sinds 2008-2009. Dat is niet altijd evident, het duurt allemaal wat lang, wat vooral te maken heeft met de informatica aan de Franstalige kant. Niet aan de Vlaamse kant, er wordt wel vergeleken, maar dat moet in de toekomst wel beter.

Wat de uitwisseling van leerkrachten betreft, hebben we onze regelgeving aangepast, u weet dat, om dat allemaal zonder al te veel administratieve poespas te doen. De Franse Gemeenschap moest haar regelgeving nog aanpassen, de Duitstalige Gemeenschap was de eerste om het te doen. Zodra de Franse Gemeenschap haar regelgeving ook heeft aangepast, kunnen we die uitwisselingen verbeteren. De enige voorwaarde is dat als er één leerkracht uit het Nederlandstalige onderwijs naar het Franstalige onderwijs gaat, er ook één leerkracht van het Franstalig naar het Nederlandstalig onderwijs gaat.

In het verleden deden niet zo veel scholen aan uitwisseling: er waren er in de periode 2007-2008 slechts 4, dat aantal steeg in 2008-2009 naar 19, daalde in 2009-2010 tot 11, en daalde verder in 2010-2011 tot 5. CLIL wordt in OD XXIII geregeld, en dat ontwerp van Onderwijsdecreet wordt in principe in april in het Vlaams Parlement besproken. CLIL zal ook van toepassing kunnen zijn in Brussel.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik deel uw mening dat het LOP een goed initiatief genomen heeft. Het viel me wel op toen ik navraag deed naar de huidige vorm van samenwerking tussen de twee systemen, dat de leerplichtcontrole het enige punt is waar nu concreet wordt samengewerkt. Het is al beter dan enkele jaren geleden, dat is juist. Maar wanneer het gaat over uitwisseling van ervaringen, van omgaan met anderstalige kinderen in een klas, wat trouwens steeds meer voorkomt, ook in Franstalige scholen – en dat is een logische evolutie van de stad waarin we leven –, zouden we samen nog meer stappen vooruit kunnen zetten.

Uw antwoord illustreert dat de uitgave van die brochure door het LOP zeker zinvol is. Wat de uitwisseling van de leerkrachten betreft, eigenlijk ook een domein waar vandaag al wordt samengewerkt, hoop ik dat de Franse Gemeenschap die regelgeving inderdaad snel zal aanpassen. Ik geloof echt dat dit één van de punten is waar het onderwijs in Brussel het verschil kan maken, namelijk gebruik te maken van het feit dat er heel veel native speakers rondlopen, leerkrachten in het andere onderwijssysteem. Dat is echt een geweldige opportuniteit om het talenonderwijs op een hoog niveau te brengen binnen de hoofdstad. Ik kan alleen maar mijn hoop uitdrukken dat de Franse Gemeenschap zeer snel werk zal maken van de aanpassing van de regelgeving. Scholen in onze hoofdstad hebben het op een aantal domeinen moeilijker, maar krijgen op een aantal domeinen ook bijkomende kansen. Het feit dat zoveel anderstalige leerkrachten hier vlakbij de eigen school rondlopen is zo'n geweldig pluspunt dat we daar absoluut werk van moeten blijven maken.

Wat CLIL betreft, kijk ik uit naar de discussie over OD XXIII volgend jaar in deze commissie. Ik hoop dat we daar ook een aantal stappen kunnen zetten, en ik denk dat daar ook het onderwijs, de scholen in Brussel, misschien een laboratoriumfunctie op zich kunnen nemen, wat misschien zelfs aangewezen is voor de rest van Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel: Minister, ik zal nu niet verder ingaan op de taskforce. Ik neem aan dat u wilde zeggen dat u blij bent met het initiatief van het LOP. Het is beter dat het LOP het doet als de rest een beetje in het slop zit.

Het is beter dat er een een-op-eenuitwisseling van leerkrachten gebeurt dan helemaal geen natuurlijk, maar eigenlijk zouden we best een beetje praktischer kunnen zijn. Wie weet, doen we daar ook ons voordeel mee. Misschien hoeft het niet een-op-een te zijn.

Voor mij mogen er ook leerkrachten uit het Franstalige onderwijs in onze scholen Frans komen geven, ook al kunnen wij daar niet altijd een Nederlandstalige leerkracht tegenover zetten. Misschien wil men dat niet. Maar waarom zouden we dat niet toejuichen?

Volgens mij zitten we met een probleem qua kennis van het Frans bij onze aspirant-onderwijzers en onderwijzers. We horen daar vaak klachten over. Veel onderwijzers geven ook te kennen dat ze echt niet graag Frans geven. Het zou in ons voordeel zijn om minder stringent te zijn en er wel meer toe te laten als er meer kandidaten zijn. Als er minder zijn, is het gewoon jammer. Ik wil ervoor waarschuwen dat de procedure voor de uitwisselingsregels niet te ingewikkeld mag worden en de regels te strak. Dan halen we er veel te weinig uit. Kunt u dat een beetje soepeler maken?

Minister Pascal Smet: We proberen dat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over kinderbijslag voor leerlingen ouder dan 18 in het dbso en het buso - 336 (2012-2013)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, collega's, om recht te hebben op kinderbijslag moet een jongere die ouder is dan 18 jaar, ingeschreven zijn voor een school- of academiejaar: ofwel in het hoger onderwijs voor minstens 27 studiepunten, ofwel in het secundair onderwijs voor minstens 17 lestijden per week. Voor de meeste studenten levert deze regeling geen problemen op. De persoon die de kinderbijslag ontvangt, vult een informatiefiche in, en de dienst voor kinderbijslag wordt desgevallend door de Vlaamse overheid op de hoogte gebracht van de inschrijving.

Voor leerlingen ouder dan 18 aan het deeltijds beroepsonderwijs of het buitengewoon onderwijs levert deze regeling soms wel problemen op. Leerlingen die in het buso in een systeem van alternerende beroepsopleiding zitten, volgen twee dagen les op school en zijn de drie andere dagen aan de slag op de werkvloer. Hoewel ze niet betaald worden, wordt hun door sommige kinderbijslagfondsen geen kinderbijslag meer toegekend, omdat ze minder dan zeventien lestijden – namelijk zestien – per week op school zijn.

Minister, bent u zich bewust van de consequenties voor leerlingen van het dbso en het buso die de interpretatie van het KB over kinderbijslag kan hebben?

Op welke manier wilt u ervoor zorgen dat de leerlingen van het dbso en het buso steeds in aanmerking komen voor kinderbijslag? Kunt u een extra lestijd invoeren op de dagen dat ze op school aanwezig zijn?

Minister, mevrouw Helsen heeft over deze materie in maart 2012 een schriftelijke vraag gesteld. U hebt haar gerustgesteld, maar ik ben nu opnieuw verontrust. Mensen meldden mij dat ze een brief kregen van hun kinderbijslagfonds met de boodschap dat hun kind niet langer in aanmerking komt omdat het geen zeventien lestijden per week volgt. Naar aanleiding van die brief van 20 september wou ik deze vraag om uitleg stellen om te zoeken naar een oplossing.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Ik sluit me aan bij de vraag, meer specifiek bij de tweede vraag. Ik hoop, minister, dat u niet met de lestijden gaat knoeien om een probleem dat niet binnen uw bevoegdheid valt, te omzeilen. Zult u in overleg treden met uw federale collega om dit probleem op te lossen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Problemen kunnen pas worden opgelost als er problemen zijn natuurlijk.

Het betreft hier federale regelgeving. Deze blijkt sluitend. Het KB van 10 augustus 2005 bepaalt dat alle jongeren in buso per definitie gerechtigd zijn op kinderbijslag. Het minimale lestijdenpakket speelt hier niet mee.

Overigens heeft in de integratiefase van het buso opleidingsvorm 3 de jongere 14 uren les en 24 uren stage per week. Verplichte stage staat gelijk met lestijd. De minimale 17 lestijden per week worden dus ruimschoots bereikt. Ook om deze reden kan men niet worden uitgesloten. Jongeren in de integratiefase kunnen na verloop van de wachttijd wel gerechtigd worden op een uitkering werkloosheid. Vanaf de maand waarin men gerechtigd wordt op deze uitkering, kan men de keuze maken tussen beide uitkeringen. Een ad-hoccommunicatiefout kan echter nooit worden uitgesloten.

De door u geciteerde voorwaarde van minstens zeventien lestijden per week geldt enkel voor secundair onderwijs met volledig leerplan, en dus niet voor het dbso. In het dbso geldt er voor alle jongeren bovendien een voltijds engagement.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik ben uiteraard blij met uw antwoord, minister. Het is misschien toch ook nuttig dat de betrokken instellingen daarover correct geïnformeerd worden zodat ouders niet verontrust worden door die brieven.

Minister Pascal Smet: Hebben die instellingen naar het ministerie van Onderwijs gebeld?

De heer Jos De Meyer: Zij hebben meerdere instanties aangesproken, vooraleer deze brief tot bij mij gekomen is.

Minister Pascal Smet: Dan hebben ze wellicht niet het ministerie gecontacteerd, want anders hadden zij die informatie, die ik u nu gegeven heb, ook gehad.

De heer Jos De Meyer: Toen ik dit signaal kreeg, heb ik gevraagd of men het voldoende onderzocht had en al bij voldoende andere bronnen geïnformeerd had. Ik heb ook het schrijven gevraagd van het kinderbijslagfonds.

Minister Pascal Smet: Geef hun dit antwoord. Als er nog een probleem is, moet er teruggekoppeld worden. We zullen dan zien wat het probleem is. Maar volgens de informatie die ik heb, is er eigenlijk geen probleem.

De heer Jos De Meyer: Ik ben u dankbaar voor het antwoord. Ik zou ook graag de schriftelijke versie van uw antwoord krijgen, zodat ik het aan die mensen kan bezorgen, om hen gerust te stellen. Zij kunnen dan ook contact opnemen met het betrokken kinderbijslagfonds, zodat soortgelijke foutjes niet meer gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stijgend aantal meldingen van discriminatie bij het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen - 255 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen kreeg in 2011 liefst 47 procent meer klachten dan in 2010. Vrouwen worden nog altijd veruit het meest gediscrimineerd. Volgens het instituut gaan de meeste klachten over werk. Vrouwen zouden tweeënhalf keer meer gediscrimineerd worden dan mannen. Een op drie klachten gaat over zwangerschap en moederschap, net een zeer gevoelige materie. Het fenomeen zou elk jaar toenemen. Soms gaat het over kleine opmerkingen of misplaatste grapjes, maar het gebeurt ook dat vrouwen plots andere taken krijgen of dat belangrijke projecten bij hen worden weggehaald.

Het instituut vermoedt dat de klachten die het instituut bereiken slechts het topje van de ijsberg zijn. Mannen worden dan weer gediscrimineerd als ze solliciteren bij kinderdagverblijven, lingeriezaken of dienstenchequebedrijven.

Minister, hoe reageert u op de cijfers van het instituut? Plant u extra beleidsacties of campagnes naar aanleiding van deze cijfers? Plant u overleg met uw collega's van Werk en Welzijn of uw federale collega bevoegd voor gelijke kansen?

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel: Minister, ook ik ben bezorgd over die cijfers. We hebben daar in 2010 al een discussie over gehad. Toen bracht het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een rapport uit over de discriminatie van zwangere vrouwen en jonge mama's. De meldingen waren toen behoorlijk verontrustend. Ik onderschrijf dan ook de vraagstelling van mevrouw Deckx.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Collega's, er is inderdaad een stijgend aantal meldingen. We moeten daar twee opmerkingen bij maken. Ten eerste is het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen momenteel niet bevoegd om klachten te behandelen die betrekking hebben op de Vlaamse bevoegdheden. Dat zal op korte termijn veranderen. We hebben immers een interfederaliseringsakkoord afgesloten, waardoor zij die bevoegdheid wel zullen krijgen. We vinden wel dat het instituut dan een kerntakendebat moet voeren, om te bekijken of een onafhankelijk gelijkheidsorgaan een aantal taken dat het nu opneemt, verder moet blijven opnemen.

Ten tweede moeten we er bij de stijging van het aantal klachten ook rekening mee houden dat ze in het verleden niet echt geïnvesteerd hebben in een sterke klachtenbehandeling. Het is pas doordat wij, Vlaanderen, op interfederale fora geregeld kritiek hebben geuit, dat het sterker in die opdracht is beginnen te investeren. De cijfers moeten dus ook in dat perspectief bekeken worden.

De beleidsbrief somt al heel wat acties op die ongelijke kansen en discriminatie op basis van gender moeten voorkomen. Er is het Genderklikactieplan, er is het Vlaams actieplan 'Bestrijding van de loopbaankloof mannen-vrouwen', dat we in 2013 verder zullen zetten. In 2013 zullen ook de notariële clausules komen. We werken ook samen met Kind en Gezin voor de verspreiding van de vernieuwde brochure 'Vaders en ouderschapsverlof'.

Er wordt in het Vlaamse gelijkemansbeleid gewerkt met de opencoördinatiemethode (OCM), om het gelijkemansperspectief in elk Vlaams beleidsdomein ingang te doen vinden. Het is uiteraard elke individuele minister die dan bevoegd is om de acties uit te werken. Dat hebben we tijdens de bespreking van de beleidsbrief al voldoende aangehaald.

Wat de OCM-werking voor gender betreft, zullen de leden van de ambtelijke commissie in het voorjaar van 2013 verslag uitbrengen over de realisatie van de actieplannen 2011-2012. Naar aanleiding van de evaluatie in 2013 zal ik met de andere ministers bekijken hoe de verdere vooruitgang van de actieplannen kan worden gestimuleerd. Er zijn contacten tussen de verschillende ministers van Gelijke Kansen. Op korte termijn is dat om het instituut te interfederaliseren. We zetten ons beleid ter zake verder. Het is een werk van vrij lange adem en alle betrokken actoren op het federale en het Vlaamse niveau kunnen best samenwerken.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik weet uit de beleidsbrief dat u al heel wat op touw hebt gezet en dat er al heel wat gebeurt. Het is heel opvallend, ook al zijn de cijfers niet meteen te vergelijken met het verleden, dat hierover heel veel klachten binnenkomen. Zeker wanneer vrouwen minder kansen krijgen om een beroepsloopbaan uit te bouwen omdat ze vrouw zijn, moeten we heel alert zijn en blijven. Er moet wellicht al een aanzet komen, maar dat zal ongetwijfeld gebeuren.

In het onderwijs moet ook worden gewezen op de gelijkheid. Het is nog niet zo lang geleden dat ik deel uitmaakte van het lerarenkorps. Dan stel je vaak vast dat ook jongeren nog steeds een belangrijk onderscheid maken tussen taken en zaken die ze aan mannen en aan vrouwen toewijzen. De inspanningen om daartegen in te gaan moeten absoluut worden opgevoerd, want dat is toch heel erg belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel: Ik ben het eens met mevrouw Deckx. Er is nog altijd een imago-probleem. Vorige week heb ik dat kunnen vaststellen toen ik discussieerde over het imago en het gedrag dat jonge vrouwen zouden mogen hebben als ze alleen op stap zijn in Brussel. De reactie van jonge mannen en studenten was soms verbazingwekkend. Ze zijn nog altijd van mening dat vrouwen zich het best zus of zo gedragen, of ze nu uitgaan of werk zoeken of mama worden. Eigenlijk moeten we er niet van uitgaan dat al onze jongeren zeer vooruitstrevend denken.

Minister, ik wil in die zin benadrukken dat u, ondanks de initiatieven die u al hebt aangekondigd in uw beleidsnota bij het begin van de legislatuur en die ik toejuich, nog een tandje moet bijsteken. Als we zien dat de cijfers slechter zijn geworden en dat de klachten zijn toegenomen, denk ik dat het, ondanks de al gevoerde en nog op til staande acties, meer moet zijn. Ik wacht de bespreking af van de evaluatie van de OCM in het voorjaar 2013, maar toch wil ik u uitdrukkelijk vragen om op dat punt wat nadrukkelijker te sensibiliseren. Het kan zo echt niet verder.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■